

K Ä S K K I R I

Tallinn

09.05.2017 nr 1-2/17/510

Keskkonnaregistri veekogude nimistus Emajõe ruumikuju korrigeerimine ja Kabina järve kandmine keskkonnaregistri veekogude nimistusse

Käskkiri kehtestatakse Vabariigi Valitsuse 10.12.2009. a. määruse nr 186 „Keskkonnaministeeriumi põhimäärus“ § 14 lõike 1 ja keskkonnaregistri seaduse § 38 lõike 2 punkti 6, § 39 lõike 3 alusel.

1. ÕIGUSLIK JA FAKTILINE ALUS

- 1.1. Käesolev käskkiri kehtestatakse Vabariigi Valitsuse 10.12.2009. a. määruse nr 186 „Keskkonnaministeeriumi põhimäärus“ § 14 lõike 1 ja keskkonnaregistri seaduse (edaspidi *KeRS*) § 38 lõike 2 punkti 6, § 39 lõike 3 alusel ning arvestades *KeRS* § 4 lõiget 1.
- 1.2. Keskkonnaministeerium on *KeRS* § 4 lõike 1 kohaselt keskkonnaregistri vastutav töötleja. *KeRS* § 39 lõike 3 kohaselt on keskkonnaregistri vastutaval töötlejal õigus esitada keskkonnaregistrisse kandmiseks andmeid keskkonnaregistri seaduses nimetatud alustel pärast nende andmete kontrollimist tunnustatud või akrediteeritud asutuste poolt.

KeRS § 38 lõike 2 punktide 5 ja 6 kohaselt on keskkonnaregistri inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõjutuse vähendamiseks määratud alade nimistusse ja veekogude nimistusse andmete kandmise aluseks õigusakt.

Tulenevalt eeltoodust on Keskkonnaministeeriumi kantsleri käskkiri õigusaktiks, mille alusel tehakse kandeid keskkonnaregistri veekogude nimistusse ja määratletakse veekogu alaliik, millest lähtuvalt rakendatakse veekogu rannal või kaldal veeseaduses (edaspidi *VeeS*) ja looduskaitseaduses (edaspidi *LKS*) sätestatud ranna ja kalda kasutamise piiranguid.

- 1.3. Keskkonnaministri 19.06.2015. a määruse nr 36 „Keskkonnaagentuuri põhimäärus“ § 5 alusel on Keskkonnaagentuuri üheks ülesandeks keskkonnaga seotud andmete kogumine ja analüüs. Sama määruse § 6 punkti 15 kohaselt täidab Keskkonnaagentuur talle õigusaktidega pandud andmekogude volitatud töötleja ülesandeid. Vabariigi Valitsuse 27.05.2003. a korraldusega nr 333 „Keskkonnaregistri volitatud töötleja määramine“ on määratud keskkonnaregistri, sh *KeRS* § 12 sätestatud veekogude nimistu, volitatud töötlejaks Keskkonnaagentuur.

KeRS § 38 lõike 6 alusel tohib andmeandja seaduses nimetatud objektide (sh veekogude) paiknemiskaartidena kasutada riigi põhiregistrite kasutamist kindlustavasse Eesti kaardisüsteemi kuuluvaid kaarte. Ruumiandmete seaduse § 69 kohaselt on Eesti topograafia andmekogus (ETAK) olemasolevate andmete kasutamine kohustuslik teabevaldajate

andmekogude pidamisel, andmete töötlemisel ja ruumiandmete osutamisel juhul, kui teabe hõivel või kasutamisel tuleb lähtuda topograafilistest ruumiandmetest. KeRS § 41 lõike 1 punkti 3 alusel on keskkonnaregistri volitatud töötlejal lisaks andmekogude pidamisega seotud andmetöötlusele õigus töödelda keskkonnaregistri andmeid ulatuses, mida nõuab andmekogude vaheline andmete töötlemine seadusega sätestatud ulatuses. Seega tuleb Keskkonnaagentuuril tagada keskkonnaregistri ja ETAK-i vaheline andmete vastavus.

Tulenevalt eeltoodust on Keskkonnaagentuur tunnustatud asutus veekogude nimistu andmetike pidamisel ja uuendamisel KeRS § 39 lõike 3 tähenduses.

- 1.4. Keskkonnaministeerium sai 14.12.2016 AB Artes Terrae OÜ poolt ja AS Transcom Vara (registrikood 10531394) esitatud taotluses (registreeritud Keskkonnaministeeriumi dokumendihaldussüsteemis KIRKE 14.12.2016 nr 17-6/16/10996) põhjendused ja materjalid Emajõe (registrikood: VEE1023600) koosseisus oleva tehisveekogu välja arvamiseks loodusliku jõe koosseisust ja sellest tulenevalt Emajõe piiranguvööndi parandamiseks. Käsitletav ala asub Tartu maakonnas Luunja vallas Kabina külas ning on seotud peamiselt katastriüksusega „Väike-Kabina“ (katastritunnus 43202:002:0038) ja selle vahetu naabrusega.

Taotluse lisas esitati eksperdiarvamus Väike-Kabina maaüksusel asuva veekogu kujunemise kohta. Eksperdiarvamuse kohaselt on Tartumaal Luunja vallas Kabina külas Väike-Kabina maaüksusel (katastritunnus 43202:002:0038) asuv, Emajõega ühenduses olev veekogu (taotluse lisa joonis 1) kujunenud kaevandamise käigus omaaegse Luunja kruusakarjääri alale. OÜ Eesti Geoloogiakeskus geoloogiafondis on säilinud 1967. a Tartu Jõesadama tarbeks koostatud Luunja karjääri mäeeralduse seletuskiri koos asendiplaaniga (mõõtkava 1:10 000) ja mäeeralduse plaaniga (mõõtkava 1:2000). Nii asendiplaanil kui ka mäeeraldise plaanil on 10,72 ha suurune karjääri ala markeeritud punase joonega. Mäeeraldise seletuskiri ja plaanid on ekspertarvamusele lisatud.

Mäeeraldise seletuskirja kohaselt asus mäeeraldise alal enne kaevandamist ulatuslik seljandik ja Emajõe soostunud lamm. Eksperdiarvamuse kohaselt on Maa-ameti kaardirakenduse kaudu avalikustatud, 1972. a trükitud kaardilt (kaardi andmed on kogutud varem, st eelmise sajandi kuuekümnendate aastate lõpus) näha (taotluse lisa joonis 2), et Luunja kruusakarjääri alal asus enne kaevandamist maismaa.

AB Artes Terrae OÜ taotluse kohaselt on peamiselt Väike-Kabina maaüksusel (katastritunnus 43202:002:0038) asuv veekogu Suur-Emajõest erineva tekkelooga (tekkinud inimese tegevuse tulemusena ca 50 aastat tagasi) ja taotleja leiab, et seda veekogu ei tohiks lugeda Suur-Emajõe koosseisu. AB Artes Terrae OÜ leiab, et Väike-Kabina maaüksusel (katastritunnus 43202:002:0038) asuv veekogu peaks olema keskkonnaregistrisse kantud eraldiseisva omaette veekoguna, koos selle suurusele vastavate kalda ehituskeelu- ja piiranguvööndiga.

- 1.5. Keskkonnaministeerium ja Keskkonnaagentuur analüüsisid AB Artes Terrae OÜ taotluses esitatud materjale ja palusid 08.02.2017 kirjaga nr 17-6/16/10996-2 esitada täiendava infona maaomaniku volituse OÜ-le AB Artis Terrae taotluse tegemiseks, samuti Emajõest eraldada kavatsetava veekogu asukoha skeemi, valgala asukoha skeemi, veepeegli pindala (ha), valgala pindala (km²), kaldajoone pikkuse, suurima sügavuse (m), keskmise sügavuse (m), vee mahu (tuh m³), vee vahetuse (korda aastas), hinnangulise voolukiiruse (miinimum, maksimum ja aasta keskmine; m/s), valdava voolusuuna (vool puudub, peamiselt ühes suunas, muutlik voolusuund) ja võimaluse korral nõo kuju andmed.

Keskkonnaministeerium ja Keskkonnaagentuur analüüsisid AB Artes Terrae OÜ taotluses esitatud materjale ja 17.02.2017 kirjaga 16. veebruar 2017, nr 006-17 (registreeritud

Keskkonnaministeeriumi dokumendihaldussüsteemis KIRKE numbriga 17-6/16/10996-3) esitatud lisainfot, ning nõustused taotluses esitatud seisukohtadega.

Taotluse lisa toodud eksperdiarvamus peamiselt Väike-Kabina maaüksusel (katastritunnus 43202:002:0038) asuva veekogu tekkeviisi ja tekkeaja kohta on korrektne. Maa-ameti geoportaali kaudu avalikustatud materjalide põhjal on tegemist selgesti eristatava tehisekkelise veekoguga, mida ei saa lugeda Emajõe loodusliku voolusäangi osaks. Tehisekkelise veekogu veepeegli pindala on ligikaudu 9,1 hektarit, kaldajoone pikkus on ligikaudu 1590 m, ja tehisveekogu on ühendatud Emajõega ligikaudu 34 meetri laiusest.

Vajaduse korral on tehniliselt võimalik antud tehisveekogu veesüsteemi eraldamine Emajõe veesüsteemist. Tehisveekogu hinnanguline voolukiirus taotleja poolt esitatud info kohaselt on null, ja see erineb Emajõe voolukiirusest. Maa-ameti geoportaali kõrgusandmete põhjal on tehisveekogu ja Emajõe vaheline kõrguste vahe väga väike, ja see asjaolu kinnitab arusaama, et kindlasuunaline vee voolamine antud veekogus puudub.

Veekogu valgala pindala, suurima sügavuse, keskmise sügavuse, veevahetuse kiiruse, nõo kuju kohta puudub taotlejal info.

- 1.6. Tulenevalt eeltoodust on Keskkonnaregistri vastutav töötleja seisukohal, et peamiselt Väike-Kabina maaüksusel (katastritunnus 43202:002:0038) asuv tehisekkeline veekogu ei ole Emajõe (registrikood: VEE1023600) osa. Nimetatud veekogu on märkimisväärse suurusega (veepeegli pindala ligikaudu 9,1 ha), selle veekogu veesüsteemi on vajaduse korral võimalik Emajõe suhtes sulgeda, kuna ühendus on ligikaudu 34 meetri laiune. Nimetatud veekogu ja Emajõe vahel on kõrguste vahe väga väike, kindlasuunalist vee voolamist ei teki ja seetõttu on Väike- Kabina maaüksusel asuv veekogu määratletav seisuveekoguna – järvena.

Tulenevalt eeltoodust on põhjendatud kanda Emajõe küljest eraldatav uus tehisveekogu keskkonnaregistri veekogude nimistusse tehisjärvena. Asjaolu, et uue tehisveekogu valgala pindala, suurima sügavuse, keskmise sügavuse, veevahetuse kiiruse, nõo kuju kohta puudub taotlejal info, ei ole registrikande tegemisel ja tehisveekogule kalda kitsenduste määramisel takistuseks.

- 1.7. Uuele veekogule kohalduvad Emajõest erinevad kalda kitsendused alates tavalisest veepiirist vastavalt VeeS §-i 29 lg 2 p 2, LKS § 38 lg 1 p 5 ja LKS § 37 lg 1 p 3. Maa-alal, kus kattuvad uue tehisjärve ja Emajõe kalda veekaitsevöönd, kalda ehituskeeluvöönd ja kalda piiranguvöönd, tuleb rakendada Emajõe kalda kitsendusi.

LKS kohaselt on jõgedel, ojadel, järvedel ja maaparandussüsteemide eesvooludel kalda piiranguvöönd ja ehituskeeluvöönd, mis oma olemuselt on inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõjutuse vähendamiseks määratud ala KeRS § 20 lg 1 tähenduses ja mille olemasolu ja ulatus sõltub veekogu alaliigist, veepeegli pindalast või valgala suurusest. Väljakujunenud praktika kohaselt hoitakse keskkonnaregistri veekogude nimistus veekogu registrikaardil lisaks KeRS § 12 sätestatud infole ka üldist infot veekogu kalda veekaitsevööndi, kalda ehituskeeluvööndi ja kalda piiranguvööndi olemasolu ja ulatuse kohta.

- 1.8. VeeS §-i 29 lg 5 ja LKS § 37 lg 4 sätestatud erandeid uuele tehisjärvele ei kohaldata, kuna antud piirkonnas on maavara kaevandamine lõppenud ja kaevandamisega rikitud maa korrastamiskohustus loetakse täidetuks.
- 1.9. Uue tehisjärve analüüsil selgitati välja ka asjaolu, et uut tehisjärve saab tema omaduste (paiknemine, omand, väljavool, veepeegli pindala) esialgse hinnangu põhjal lisada VeeS §-i 7 lõike 2 alusel kinnitatavasse avalikult kasutatavate veekogude nimekirja.

Mistahes tegevuste kavandamisel Kabina tehisjärve kinnistul ja piirnevatel kinnistutel tuleb võtta arvesse, et Emajõe kaldal on keskkonnaseadustiku üldosa seaduse (edaspidi *KeÜS*) §-s 38 sätestatud kallasrada, mida saab sulgeda ainult KeÜS §-s 39 sätestatud korras.

- 1.10. Uue tehisjärve analüüsi käigus juhtis Keskkonnaamet 29.03.2017 saadetud kirjas nr 14-3/17/ 3185-2 tähelepanu asjaolule, et moodustatava Kabina järve pindala saab olema u 9,1 ha. Vastavalt keskkonnaministri 29.11.2002 määrusele nr 67 „Veesõidukite hoidmise ja kasutamise nõuded“ § 3 lõikele 1 on keelatud sisepõlemismootoriga varustatud veesõidukite kasutamine avalikuks kasutamiseks määratud järvedel, mille pindala on alla 100 hektari. Kabina tehisjärve eraldamine Emajõest võib Keskkonnaameti andmetel muuta ala senist rekreatiivset kasutust (tegemist on piirkonnas ühega vähestest looduslikult võrdlemisi sobivatest ja käesoleval ajal avalikult juurdepääsetavatest veesõidukite veeskamiskohtadest) ning võib takistada Väike-Kabina maaüksuse detailplaneeringu eskiislahenduses kavandatu (sh paadisildade ja avalikult kasutatava paatide veeskamiskoha rajamine) elluviimist või tekitada ohu eelnimetatud määruse sagedaseks rikkumiseks.
- 1.11. Keskkonnaregistri vastutav töötaja informeeris taotlejat 07.04.2017 saadetud e-kirjaga Keskkonnaameti ja Luunja Vallavalitsuse seisukohtadest. Taotleja võttis info teadmiseks ja taotlust ei muutnud.
- 1.12. Uue tehisjärve analüüsil selgitati välja ka asjaolu, et veepeegli pindalast lähtuvalt ei ole sellel veekogul vajalik VeeS § 3²⁴ alusel moodustada uut seisuveekogumit. Uus tehisjärv määratletakse kui Emajõe vooluveekogumi valgatal asuv tehisekkeline väiksem veekogu.

Keskkonnaregistri kandest tulenevalt tuleb korrigeerida keskkonnaministri 28.07.2009 määruses nr 44 „Pinnaveekogumite moodustamise kord ja nende pinnaveekogumite nimestik, mille seisundiklass tuleb määrata, pinnaveekogumite seisundiklassid ja seisundiklassidele vastavad kvaliteedinäitajate väärtused ning seisundiklasside määramise kord“ (edaspidi pinnaveekogumite määrus) lisas 1 loetletud Emajõe veekogumi (kood 1023600_1) piire, kuid selle veekogumi osavalgala jääb muutmata.

- 1.13. Kuna uus tehisjärv - Kabina järv - saab oma vee peamiselt Emajõest (vooluveekogumi tüübiga 3B), on asjakohane selle tehisjärve ökoloogilise seisundi määramisel füüsikalise-keemiliste kvaliteedinäitajate järgi lähtuda Emajõe pinnaveekogumite määruse lisas 5 kehtestatud üldlämmastiku, ammoniumlämmastiku, üldfosfori ja biokeemilise hapnikutarbe väärtustest. Kabina järve seisundi hindamisel vesikonnaspetsiifiliste saasteainete sisalduse, prioriteetsete ainete, prioriteetsete ohtlike ainete ja teatavate muude saasteainete järgi tuleb lähtuda veeseaduse § 26⁵ lõike 10 alusel kehtestatud keskkonnakvaliteedi piirväärtustest.

Kabina järve seisundi hindamisel elustiku järgi on asjakohane kasutada põhjendatud eksperdiarvamust.

2. KÄSKKIRJA EELNÕU KOOSKÕLASTAMINE PUUDUTATUD ISIKUTEGA

Käesoleva käskkirja aluseks on AB Artes Terrae OÜ taotlus. Katastriüksused, millel maa kasutamise piirangud muutuvad, on riigi ja eraõiguslike isikute omandis. Käskkirja eelnõu saadeti 28.02.2017 kirjaga nr 17-6/16/10996-4 vastuväidete ja ettepanekute esitamiseks asjaomastele eraisikutele ja juriidilistele isikutele, Luunja Vallavalitsusele.

30. märtsiks 2017 esitati käskkirja eelnõule mõned ettepanekud, kuid põhimõttelisi vastuväiteid ei esitatud. Luunja vallavalitsuse hinnangul oleks Emajõe ja Kabina tehisjärve vahelise ühenduse sulgemine avariiolekorrast keeruline (kulukas, tehniliselt keeruline ning ehitusgeoloogiliselt küsitav). Luunja Vallavalitsus soovis Kabina järve piiranguvööndite ja kitsenduste vähendamise täiendavat põhjendamist, kuna kalda tegevuspiirangute vähendamine võib koosmõjus Emajõe ja järve vahelise ühenduse katkemisega halvendada

Kabina järves vee kvaliteeti. Keskkonnaregistri vastutav töötleja on siiski veendumusel, et ka kuni 10 hektari suurusele järvele omaste kalda tegevuspiirangute rakendamise korral on võimalik tagada Kabina järves nõuetekohane vee ja elustiku kvaliteet. Emajõe ja Kabina järve vahelise ühenduse kinni panemine on eraldiseisev projekt, mille mõju hinnatakse eraldi. Keskkonnaministeeriumile teadaolevalt ei ole Emajõe ja Kabina järve vahelise ühenduse sulgemist kavandatud.

3. OTSUS

Eeltoodust tulenevalt annan Keskkonnaagentuurile kui vee valdkonna andmekogude pidajale korralduse muuta keskkonnaregistri veekogude nimistu andmeid alljärgnevalt:

- 3.1. Arvata katastriüksustel „Väike-Kabina“ (tunnus 43202:002:0038) ja „Luha“ (tunnus 43202:003:0067) asuv veekogu (tehisjärv) välja Emajõe koosseisust ning teha vastav parandus Emajõe ruumikujus keskkonnaregistris vastavalt käesoleva käskkirja lisa joonisel 1 toodud kaardipildile (Emajõest eraldatav Kabina järv on tähistatud erksinise joonega). Korrigeerida Emajõe ja Emajõel moodustatud vooluveekogumi (kood 1023600_1) andmeid vastavalt tehtud muudatusele.
- 3.2. Tulenevalt punktis 3.1. nimetatud veekogu väljaarvamisest Emajõe koosseisust täpsustada Emajõe kalda tegevuspiirangute (kalda veekaitsevöönd, kalda piiranguvöönd, kalda ehituskeeluvöönd, kallasrada) asukoht ja ulatus.
- 3.3. Kanda katastriüksustel „Väike-Kabina“ (tunnus 43202:002:0038) ja „Luha“ (tunnus 43202:003:0067) asuv veekogu (tehisjärv) (käskkirja lisa joonisel 1 tähistatud erksinise joonega) eraldiseisva tehisjärvena nimega „Kabina järv“ ja koodiga VEE2084890 keskkonnaregistrisse.
- 3.4. Tulenevalt punktis 3.3 nimetatud veekogu kandmisest keskkonnaregistrisse määrata Kabina järvele kalda tegevuspiirangute (kalda piiranguvöönd, kalda ehituskeeluvöönd, kalda veekaitsevöönd, kallasrada) asukoht ja ulatus.
- 3.5. Märkida Emajõe ja Kabina järve registrikaartidel keskkonnaregistri kande õiguslikuks aluseks KeRS § 38 lõike 2 punkt 6, § 39 lõige 3 ja käesolev käskkiri.
- 3.6. Viidata Emajõe ja käesoleva käskkirja punkti 3.3. alusel keskkonnaregistrisse kantud veekogu registrikaartide seotud dokumentides käesolevale käskkirjale, AB Artes Terrae OÜ taotlusele ja selles esitatud lisainfole.

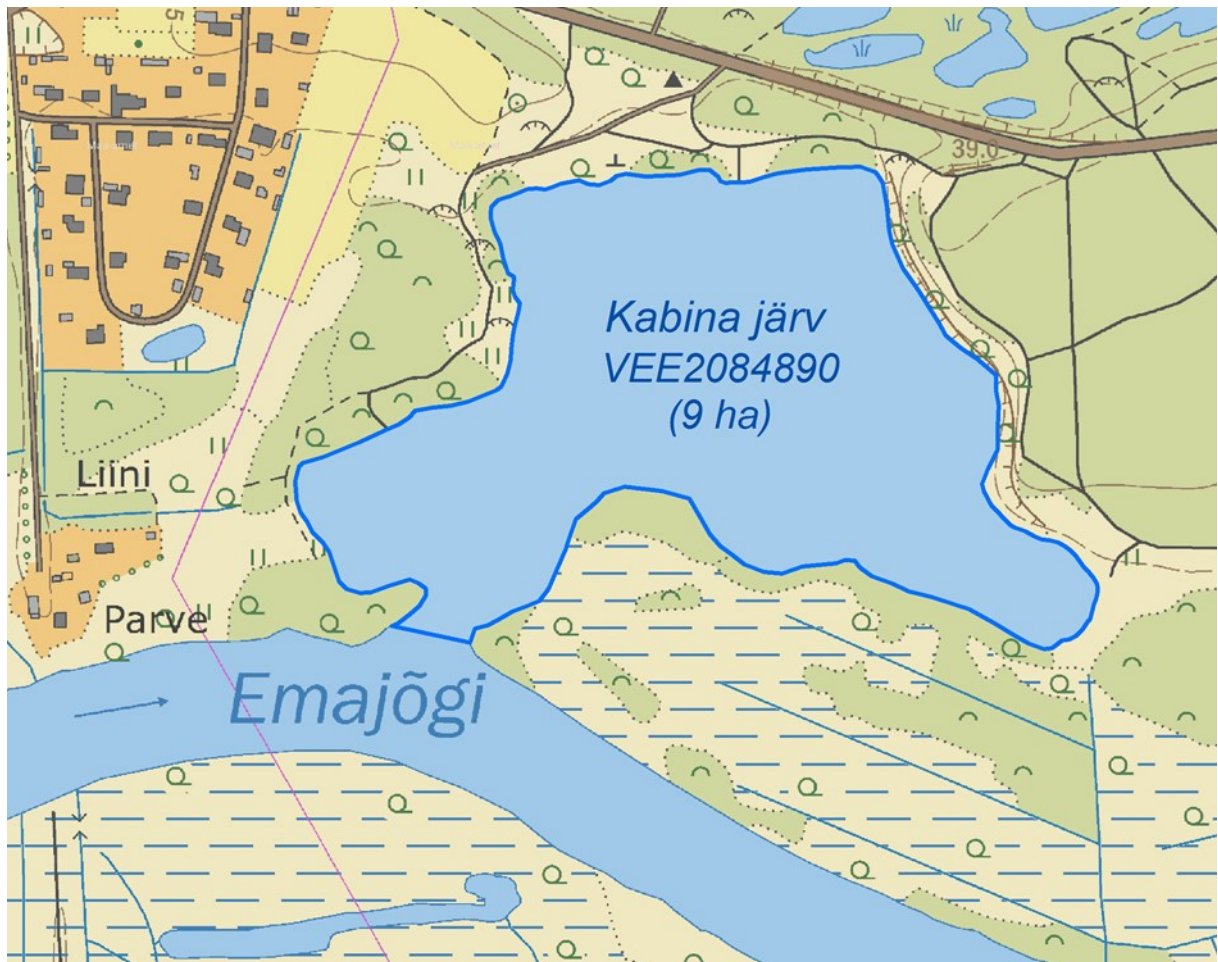
4. VAIDLUSTAMISVIIDE

Käesoleva käskkirja peale võib esitada kaebuse Tallinna Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustiku §-s 46 sätestatud tähtaja jooksul.

(allkirjastatud digitaalselt)
Andres Taliäär
Kantsler

Saata: Keskkonnaagentuur, Maa-amet, Keskkonnaameti Lõuna regioon, Luunja Vallavalitsus, maavaldajad

Lisa: Kabina järve asukoha skeem ning Emajõe ja Kabina järve kalda kitsenduste asukoha ligikaudne skeem

Joonis 1. Kabina järve (kood VEE2084890) asukoha ligikaudne skeem Emajõe suhtes